

RAPORT SAMOCENY

OCENA PROGRAMOWA (PROFIL OGÓLNOAKADEMICKI)

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Śląski w Katowicach, 40-007 Katowice, ul. Bankowa 12

Nazwa ocenianego kierunku studiów: socjologia

1. Poziom/y studiów: pierwszego i drugiego stopnia

2. Forma/y studiów: stacjonarne i niestacjonarne¹

3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek: socjologia / nauki socjologiczne².

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Efekty uczenia się dla kierunku zostały zatwierdzone uchwałą nr 484, Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, z dnia 23 czerwca 2015 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wprowadzenia od roku akademickiego 2012/2013 efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim (dotyczy: socjologii)³.

Kształcenie studentów na studiach pierwszego stopnia na kierunku SOCJOLOGIA jest zorientowane na przekazanie im ogólnej wiedzy na temat otaczającego świata, pozwalającej na diagnozowanie i rozumienie zjawisk, problemów i procesów społecznych oraz

---

¹ Ostatni rok studiów niestacjonarnych na pierwszym i drugim stopniu został zakończony w roku akademickim 2015/2016. W kolejnych latach studia niestacjonarne nie zostały uruchomione ze względu na małą liczbę kandydatów.

² Programy kształcenia wraz z efektami uczenia się dostosowane do nowych regulacji prawnych zostaną zgłoszone na Senat w kwietniu br. Zostały załączone programy studiów obowiązujące do roku akademickiego 2018/2019 oraz zmodyfikowane programy na rok akademicki 2019/2020.

³ <http://bip.us.edu.pl/uchwala-nr-4842015>

wykształcenie umiejętności zdobywania, gromadzenia, analizowania tej wiedzy. Kształcenie studentów na studiach drugiego stopnia na kierunku SOCJOLOGIA jest zorientowane na przekazanie studentom pogłębionej wiedzy na temat współczesnego świata, pozwalającej na diagnozowanie i rozumienie zjawisk, problemów i procesów społecznych oraz nabycie przez nich umiejętności zdobywania, gromadzenia, analizowania tej wiedzy. Szczególny akcent położony jest na wykształcenie wśród studentów umiejętności zastosowania tej wiedzy poprzez rozpatrywanie i interpretowanie zmian, jakim podlega społeczeństwo z wykorzystaniem kategorii teoretycznych wchodzących w zakres socjologii, dyscyplin pokrewnych oraz – w zależności od ukończonej specjalności – poszczególnych subdyscyplin socjologii.

Realizacja kierunkowych efektów kształcenia odbywa się w ramach poszczególnych modułów określonych w programie studiów. W ramach każdego z modułów studenci osiągają wybrane efekty kierunkowe opisane w Karcie Kierunku⁴ w taki sposób, by w momencie ukończenia studiów osiągnąć wszystkie zaplanowane efekty kształcenia. Obecnie efekty uczenia się wraz z programami zostały dostosowane do charakterystyk drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomach 6-7 Polskiej Ramy Kwalifikacji i do połowy kwietnia br. zostaną przekazane do Senatu UŚ.

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Tomasz Nawrocki	dr hab. / adiunkt / dyrektor Instytutu Socjologii
Małgorzata Tyrybon	dr / st. wykładowca / z-ca dyrektora IS ds. dydaktyki
Agata Zygmunt	dr /adiunkt / przewodnicząca KZZJK

---

⁴ Informacje o poszczególnych cyklach kształcenia znajdują się na stronie <https://informator.us.edu.pl/jednostki/05>. Natomiast opisy modułów wraz z przypisanymi do nich efektami uczenia się dostępne są na stronie: <https://informator.us.edu.pl/moduly/>

Spis treści:

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów.....	1
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny.....	2
Prezentacja uczelni.....	4
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	5
Kryterium 1.	
Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się ..	5
Kryterium 2.	
Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	11
Kryterium 3.	
Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	15
Kryterium 4.	
Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry.....	19
Kryterium 5.	
Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	23
Kryterium 6.	
Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	25
Kryterium 7.	
Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku.....	26
Kryterium 8.	
Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	27
Kryterium 9.	
Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	29
Kryterium 10.	
Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	29
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów.....	32
Część III. Załączniki	
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku	
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	
Załącznik nr 3. Dokumenty do Raportu Samooceny	

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Śląski w Katowicach składa się z 12 wydziałów oraz z jednostek międzywydziałowych i ogólnouczelnianych. Uczelnia kształci obecnie ponad 20 tys. studentów, słuchaczy studiów podyplomowych i doktorantów. Wszystkie kierunki objęte są Europejskim Systemem Transferu Punktów (ECTS), co umożliwia swobodną wymianę międzynarodową studentów, m.in. w ramach programów Erasmus+. Uniwersytet zawarł ponad 600 umów z partnerami zagranicznymi, dzięki którym realizuje wiele projektów naukowych oraz programy międzynarodowej wymiany studentów i pracowników.

Badania naukowe i prace rozwojowe na Uniwersytecie Śląskim prowadzone są w wielu dyscyplinach i specjalnościach naukowych. Przedsięwzięcia te są niezwykle wszechstronne, ukierunkowane na poszukiwanie rozwiązań problemów uznawanych w Polsce, Europie i na świecie za priorytetowe dla rozwoju cywilizacyjnego. Aktualnie badacze z Uniwersytetu Śląskiego, do których należą nie tylko pracownicy, ale również doktoranci i studenci, realizują projekty badawcze i rozwojowe w ramach krajowych i międzynarodowych programów badawczych, a także prac zleconych na zamówienie podmiotów gospodarczych, jednostek administracji państwowej, jednostek naukowych, sądów i innych instytucji. Uniwersytet Śląski realizuje projekty badawcze, inwestycyjne i edukacyjne, współfinansowane ze źródeł zewnętrznych. W ramach projektów inwestycyjnych powstały m.in. takie ośrodki, jak [Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka](#) czy [Śląskie Międzyuczelniane Centrum Edukacji i Badań Interdyscyplinarnych w Chorzowie](#).

Uczelnia może pochwalić się również dynamicznym wzrostem liczby realizowanych projektów edukacyjnych, w których uczestniczą także studenci socjologii, a których celem jest m.in. podniesienie jakości kształcenia. W ramach Uniwersytetu Śląskiego działa [Uniwersytet Otwarty UŚ](#), którego celem jest upowszechnianie działań edukacyjnych dostosowanych do wymagań osób w różnym wieku.

Szeroka oferta kształcenia na Uniwersytecie Śląskim dodatkowo wzbogacona jest możliwością rozwijania indywidualnych umiejętności i pasji. Na każdym wydziale działają liczne koła naukowe oraz artystyczne. Życie studenckie pozwala urozmaicić m.in. oferta Akademickiego Związku Sportowego i Europejskiego Stowarzyszenia Młodzieży Akademickiej. Prężnie działają prowadzone przez studentów media i zespoły artystyczne: Studenckie Studio Radiowe „Egida” (jedna z najstarszych radiostacji akademickich w Polsce), magazyn „Suplement”, a także Studencki Zespół Pieśni i Tańca „Katowice” oraz Akademicki Chór „Harmonia”. Ponadto aktywnie działa Uczelniana Rada Samorządu Studenckiego UŚ, która jest siłą napędową studenckich inicjatyw naukowych, kulturalnych i sportowych, a także wydarzeń o charakterze rozrywkowym. Znaczącą rolę w tym zakresie pełni Centrum Obsługi Studentów, które organizuje akcje promujące aktywność młodych członków społeczności akademickiej.

Dzięki dynamicznym działaniom [Biura Karier UŚ](#) Uczelnia wychodzi naprzeciw potrzebom studentów na rynku pracy. Prowadzi zintegrowane działania służące zintensyfikowaniu kontaktu młodych ludzi z pracodawcami, takie jak: praktyki, staże, spotkania z przedstawicielami pracodawców, targi pracy i szkolenia. Dodatkowo Uczelnia prowadzi badania losów dotychczasowych absolwentów oraz oczekiwań pracodawców wobec przyszłych absolwentów UŚ.

W ramach administracji ogólnouczelnianej funkcjonuje [Biuro Współpracy z Gospodarką](#). Jego zadaniem jest budowanie współpracy Uniwersytetu Śląskiego z przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu oraz jednostkami samorządu terytorialnego.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1.

Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Powiązania koncepcji kształcenia⁵ z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni

Program kształcenia na kierunku socjologia odpowiada misji i strategii Uniwersytetu Śląskiego⁶, zgodnie z zapisem w dokumencie *Strategia rozwoju Uniwersytetu Śląskiego*, w zakresie zadań Instytutu Socjologii wpisana jest otwartość, kreatywność i innowacyjność w obszarze badań naukowych oraz kształceniu i wzbogacaniu oferty o oryginalne i innowacyjne programy studiów, a także aktywne współdziałanie oraz wzmacnianie kontaktów z otoczeniem, mające na celu wypracowanie dobrych praktyk w zakresie współpracy z pracodawcami. Działania Instytutu Socjologii bardzo ściśle korespondują z *Misją Uniwersytetu Śląskiego*, jaką jest działalność dla dobra powszechnego oraz wszechstronnego rozwoju miasta i regionu – „Uniwersytet działa w przekonaniu, iż kształci nie tylko fachowców w określonych specjalnościach zawodowych, lecz także przyszłych uczestników życia publicznego i liderów mniejszych lub większych społeczności” – o czym świadczy nie tylko współpraca ze środowiskiem lokalnym (samorządy, instytucje, stowarzyszenia itd.) przy realizacji projektów badawczych, organizowaniu konferencji i tworzeniu publikacji, ale także dążenie do kształcenia ekspertów działających na rzecz środowiska lokalnego i ponadlokalnego, czego efektem jest uruchomienie specjalności dedykowanej tym kandydatom, którzy pragną aktywnie uczestniczyć w życiu swojego miasta i kształtować jego wizerunek, łącząc doświadczenie akademickie z praktyczną wiedzą i działaniem.

Program kształcenia na kierunku socjologia realizowany jest w duchu podstawowych zasad funkcjonowania Uniwersytetu Śląskiego, do których należą jedność nauki i dydaktyki oraz wolność nauczania i swoboda głosu poglądów. Podstawę programu stanowi proces dydaktyczny realizowany na najwyższym poziomie oraz prowadzenie badań naukowych przy współpracy z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi, kołami eksperckimi, jednostkami sektora publicznego i organizacjami non-profit. Kształcenie studentów na

---

⁵ Szczegółowe kwestie i rozwinięcia dotyczące koncepcji kształcenia zostały przedstawione w kolejnych punktach Raportu oraz w załączniku nr 3.

⁶ W programie studiów uwzględniono wytyczne zawarte w opracowaniach: *Strategia rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na lata 2012–2020* (<http://bip.us.edu.pl/files/bip/strategia20120309.pdf>) oraz *Misja Uniwersytetu Śląskiego* (Katowice 1997). W Instytucie Socjologii został opracowany wewnętrzny dokument *Strategia rozwoju Instytutu Socjologii na lata 2012-2020* odpowiadający wytycznym zawartym w dokumencie uczelni (załącznik).

kierunku socjologia w różnych specjalnościach⁷, dzięki współpracy z lokalnymi pracodawcami i społecznościami, elastycznie dopasowywane jest pod względem zapotrzebowania na specjalistów w wybranym zakresie. W marcu 2016 roku współpraca ta została sformalizowana poprzez powołanie Rady Programowo-Biznesowej dla kierunku socjologia. Wiedza teoretyczna w połączeniu z kompetencjami praktycznymi umożliwia absolwentom socjologii elastyczne przystosowywanie do wymagań zmieniającego się rynku pracy. W kształceniu socjologów uwzględnia się potrzebę mobilności zawodowej absolwentów uczelni. Zgodnie ze strategią Uniwersytetu Śląskiego studia na kierunku socjologia kształcą profesjonalnych praktyków, ludzi mądrych i odpowiedzialnych, przestrzegających uniwersalnych zasad moralnych, dążących do odkrywania i przekazywania prawdy, mających szerokie horyzonty intelektualne, tolerancyjnych i otwartych na odmienne poglądy i idee.

Związek kształcenia z prowadzoną w uczelni działalnością naukową

Charakter działalności naukowej prowadzonej w Instytucie Socjologii koresponduje z treściami merytorycznymi programu studiów i ma odzwierciedlenie w prowadzonych modułach kierunkowych i specjalizacyjnych⁸.

W Instytucie Socjologii realizowane są badania z zakresu nauk społecznych, w ramach dyscypliny nauki socjologiczne; często we współpracy z przedstawicielami innych dyscyplin prowadzone są badania o charakterze interdyscyplinarnym. Badania realizowane przez poszczególne zakłady Instytutu Socjologii we współpracy z europejskimi ośrodkami naukowymi ukierunkowane są na analizę problemów i zjawisk społecznych, a także na edukację i wypracowanie innowacji wspomagających dynamicznie rozwijającą się gospodarkę europejską. Praca badawcza pracowników Instytutu ma zarówno teoretyczny, jak i praktyczny charakter, ze szczególnym naciskiem na jej pragmatyczne implikacje. Przedsięwzięcia badawcze podejmowane w Instytucie Socjologii oraz zainteresowania naukowe pracowników stanowią wynik obserwacji obecnej sytuacji społecznej i pogłębionej refleksji nad społeczeństwem, jego dziedzictwem kulturowym, a także szansami i zagrożeniami jego rozwoju. Kolejny obszar badań wynika z obserwowanych przemian, odnoszących się w szczególności do zmieniających swój charakter i wymiary kwestii społecznych. Wyniki badań pozwalają na budowanie zaktualizowanej struktury potrzeb i zasobów społecznych oraz ułatwiają formułowanie rekomendacji dla podejmowania adekwatnych działań na poziomie mikro-, mezo- i makrospołecznym. Obszar badawczy i zainteresowania naukowe pracowników m.in. w zakresie takich subdyscyplin, jak socjologia organizacji i zarządzania, socjologia pracy i organizacji, socjologia wiedzy, socjologia kultury, a także religii i rodziny,

---

⁷ W roku akademickim 2018/19, na studiach pierwszego stopnia zostały uruchomione specjalności: socjologia organizacji i zarządzania, socjologia reklamy i komunikacja społeczna, wiedza o współczesnym społeczeństwie (nieuruchomiona: socjologia miasta i regionu); na studiach drugiego stopnia: Human Resources w nowoczesnej organizacji, na 2 roku realizowany jest program kariery europejskie w administracji i biznesie (nieuruchomione: socjologia reklamy i komunikacja społeczna, studia miejskie, socjologia – program ogólny). Studia na wszystkich specjalnościach prowadzone są obecnie w trybie stacjonarnym.

⁸ Załączniki: publikacje, badania naukowe, profile badawczo-dydaktyczne, działalność B+R a ewaluacja zajęć dydaktycznych

przez socjologię rozwoju i zmiany społecznej, socjologię miasta i regionu oraz zagadnień związanych z komunikacją społeczną, koresponduje ze specjalnościami prowadzonymi w Instytucie na kierunku socjologia.

Koncepcja rozwoju badań naukowych w Instytucie Socjologii zakłada dynamizację stałych kontaktów międzynarodowych oraz szeroki dostęp do informacji naukowej. Zespoły naukowo-badawcze tworzone są w sposób adekwatny do specyfiki badań, z uwzględnieniem doświadczeń naukowo-badawczych pracowników i struktury organizacyjnej Instytutu. Rozwój kompetencji kadry naukowej ukierunkowany jest na prowadzenie badań strategicznych tj. dostosowanych do priorytetowych obszarów rozwoju gospodarki opartej na wiedzy oraz badań porównawczych nad regionami przemysłowymi, takimi jak Zagłębie Donieckie, region Górnego Śląska, zagłębie Ruhry, Nord-Pas-de-Calais i in.

Współpraca z podmiotami tworzącymi otoczenie zewnętrzne ukierunkowana jest na czynne uczestnictwo kadry dydaktycznej w sympozjach, seminariach, konferencjach dotyczących rozwoju lokalnego i regionalnego oraz na prowadzenie systematycznych badań diagnostycznych w zakresie problemów społeczności lokalnych, a także tworzenia programów⁹ i strategii¹⁰ wykorzystywanych przez agencje rządowe i jednostki samorządu terytorialnego. Współpraca obejmuje również środowisko pracodawców, m.in. przy organizacji praktyk studenckich i staży.

Pracownicy Instytutu są laureatami nagród, a także uczestnikami staży naukowych i badawczych finansowanych przez fundusze zagraniczne (Visegrad Fund, University of Peloponnese, Corinth, BECO (AUF), British Gas NEA, Agence Universitaire de La Francophonie).

W ramach inicjatyw B+R podejmowanych przy Instytucie Socjologii powstało Obserwatorium Procesów Miejskich i Metropolitalnych (2016). Do najważniejszych zadań OPMiM należy prowadzenie analiz i badań sektorowych na potrzeby jednostek samorządu terytorialnego oraz gromadzenie informacji i poszerzanie wiedzy w zakresie procesów zachodzących na obszarze konurbacji śląskiej, a także świadczenie usług eksperckich na zamówienie jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli oraz tworzenie platformy wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy osobami i instytucjami zainteresowanymi problematyką śląskiej konurbacji.

Instytut wydaje periodyk „Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa” adresowany nie tylko do socjologów, ale także do przedstawicieli innych nauk społecznych i humanistycznych oraz wszystkich osób zainteresowanych problematyką społeczną. Publikacja jest dostępna także w wersji internetowej: Central and Eastern European Online.

Wśród pozostałych inicjatyw należy wskazać działalność Katowickiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, którego przewodniczący, dr hab. Adam Bartoszek zainicjował

---

⁹ Przykładowo: *The NEETs, the Working Poor and the Economic Immigrants – Selected Social Changes in the Future Labour Market*, zleceniodawca: Instytut Obywatelski, Wilfried Martens Centre for European Studies, Fundacja Państwo Prawa czy Case study: *Ukraine: Kolping University of the Third Age*, zleceniodawca: WHO Centre for Health Development

¹⁰ Np. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Katowice na lata 2014-2020*.

regularne spotkania i debaty pn. „Socjo-Kato”.

O silnej pozycji Instytutu Socjologii może świadczyć obecność jego ekspertów w różnego rodzaju gremiach, a także uczestnictwo w wydarzeniach istotnych dla kształtowania rozwoju i przyszłości regionu i państwa. Instytut ma dwóch przedstawicieli w Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów, są nimi prof. zw. dr hab. Marek S. Szczepański oraz prof. zw. dr hab. Wojciech Świątkiewicz. Dużym wyróżnieniem dla Instytutu jest fakt, że prof. zw. dr hab. Marek S. Szczepański dołączył w roku 2016 do grona członków korespondentów Polskiej Akademii Nauk, a w styczniu roku 2017 został wybrany na czas trwania kadencji wiceprzewodniczącym Sekcji Nauk Humanistycznych i Społecznych Centralnej Komisji. Prof. M. S. Szczepański i prof. W. Świątkiewicz są też członkami Komitetu Socjologii Polskiej Akademii Nauk (prof. M. Szczepański jest wiceprzewodniczącym Komitetu). Prof. Wojciech Świątkiewicz przewodniczy Komisji Do Spraw Stosunków Polsko-Czeskich i Polsko-Słowackich PAN, oddział Katowice.

Związek koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego

Kompleksowość kształcenia na kierunku daje szerokie perspektywy zatrudnienia przyszłym absolwentom, którzy chcą podjąć ambitną, kreatywną i rozwojową pracę. Ponadto studia umożliwiają nabycie kluczowych umiejętności miękkich, wskazanych w badaniu oczekiwań pracodawców wobec absolwentów uczelni wyższych, takich jak: umiejętność komunikowania się, analitycznego myślenia, rozwiązywania problemów oraz pracy w zespole. Monitorowanie zgodności kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego realizowane jest w ramach organizowanych co roku spotkań z przedstawicielami Rady Programowo-Biznesowej dla kierunku socjologia oraz podczas otwartych posiedzeń Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia.

Dnia 1 marca 2016 roku zainaugurowano funkcjonowanie Rady Programowo-Biznesowej przy Instytucie Socjologii, w skład której wchodzi przedstawiciele przedsiębiorców, władz regionalnych i lokalnych, mediów, organizacji pozarządowych oraz sektora edukacji. Powołanie Rady jest odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia, a także na dostosowywanie efektów uczenia się do potrzeb rynku pracy. W ramach współpracy z podmiotem wchodzącym w skład Rady, Powiatowym Urzędem Pracy w Tychach, studenci socjologii uczestniczyli w projekcie „Work for Job – przez praktykę do pracy”, realizowanym w latach 2017-2018.

Współpraca z podmiotami otoczenia zewnętrznego jest realizowana poprzez czynne uczestnictwo kadry dydaktycznej w sympozjach, seminariach, konferencjach dotyczących rozwoju lokalnego i regionalnego oraz prowadzenie systematycznych badań diagnostycznych w zakresie problemów społeczności lokalnych. Pracownicy Instytutu biorą także udział w tworzeniu programów i dokumentów strategicznych wykorzystywanych przez jednostki samorządu terytorialnego, a także podejmują współpracę ze środowiskiem pracodawców przy organizacji praktyk studenckich i staży.

Z kolei współpraca z interesariuszami wewnętrznymi ma miejsce głównie w ramach otwartych posiedzeń Kierunkowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia (KZZJK).

Projektując program kształcenia uwzględnia się: wytyczne Senatu, misję i strategię Uczelni

oraz Instytutu, potencjał badawczy i kadrowy, potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, konsultacje z pracodawcami, sugestie studentów oraz wzorce krajowe i międzynarodowe, wnioski z analiz i badań jakości prowadzonych na kierunku oraz zainteresowania potencjalnych kandydatów.

Sylwetka absolwenta studiów na kierunku SOCJOLOGIA

Studia licencjackie i magisterskie osadzone są w obszarze nauk społecznych. Kształcenie studentów studiów pierwszego stopnia jest zorientowane na przekazanie ogólnej wiedzy na temat otaczającego świata, pozwalającej na diagnozowanie i rozumienie zjawisk, problemów i procesów społecznych oraz wykształcenie umiejętności zdobywania, gromadzenia, analizowania tej wiedzy. Kształcenie na studiach drugiego stopnia jest zorientowane na przekazanie studentom pogłębionej wiedzy na temat współczesnego świata. Poza wiedzą i umiejętnościami wspólnymi dla wszystkich absolwentów studiów socjologicznych każdy z nich wykształca i pogłębia w trakcie studiów szereg umiejętności osobistych i interpersonalnych adekwatnych do wyzwań stawianych im w przyszłej pracy zawodowej. Naszych absolwentów charakteryzuje i wyróżnia: zainteresowanie problemami ludzi, pasja poznawania, kreatywne myślenie, interdyscyplinarna wiedza, umiejętność posługiwania się specjalistyczną terminologią, opanowanie warsztatu badawczego, umiejętność analizowania i diagnozowania problemów występujących w otaczającym ich świecie, posługiwanie się językiem obcym, umiejętność efektywnego komunikowania się z otoczeniem, umiejętność rozwiązywania konfliktów oraz formułowania i rozwiązywania problemów, umiejętność pracy w zespole, przekonanie o potrzebie etycznego postępowania jako podstawy działania, a także otwartość na uczenie się i stały rozwój. W opisie sylwetki absolwenta i perspektyw zawodowych, oprócz charakterystyk wspólnych dla kierunku na określonym poziomie, występują konkretne wskazania, dotyczące szczegółowych opisów zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji właściwych dla ukończonej specjalności¹¹.

Perspektywy zawodowe zostały określone adekwatnie do specjalności. Absolwenci specjalności oferowanych na studiach drugiego stopnia są przygotowani do pracy w ośrodkach badań opinii publicznej (jako specjaliści, realizatorzy, koordynatorzy i analitycy projektów badawczych), w firmach marketingowych, reklamowych, public relations, w organizacjach pozarządowych, w administracji publicznej wszystkich szczebli – od poziomu lokalnego po poziom rządowy i centralny (jako eksperci, doradcy, analitycy), w instytucjach zajmujących się polityką społeczną, w firmach związanych z mediami, we wszelkich typach instytucji życia zbiorowego, a zwłaszcza w tych, które są związane z funkcjonowaniem miasta. Profil studiów predestynuje absolwentów do podejmowania pracy na stanowiskach wymagających elastycznego podejścia do nowoczesnej gospodarki oraz kompetencji w zakresie komunikacji i kreatywności, niezbędnej dla sprawnego i efektywnego funkcjonowania organizacji. Z kolei absolwenci studiów pierwszego stopnia mogą znaleźć zatrudnienie w instytucjach administracji publicznej, w jednostkach samorządowych, w instytucjach kultury, w organizacjach pozarządowych, ośrodkach badań opinii społecznej czy

---

¹¹ Załącznik: Sylwetka absolwenta i perspektywy zawodowe

ośrodkach badań i analiz rynku, w małych, średnich i dużych przedsiębiorstwach na stanowiskach specjalistycznych w systemie zarządzania, na stanowiskach kierowników/ menedżerów średniego i wyższego szczebla, w instytucjach zajmujących się polityką społeczną (na szczeblu centralnym i lokalnym), agendach rządowych, lokalnych i organizacjach pozarządowych zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych.

Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia oraz wykorzystane wzorce

Program studiów pierwszego i drugiego stopnia oparty został o wzorce międzynarodowe, korzystano z doświadczeń ekspertów bolońskich, a także programów nauczania szkół wyższych kształcących na kierunku socjologia w krajach europejskich. Przy opracowaniu efektów kształcenia korzystano z *Subject Benchmark Statement* skonstruowanego, dla obszaru kształcenia obejmującego socjologię, przez brytyjską agencję rządową The Quality Assurance Agency (QAA), której zadaniem jest zapewnienie jakości w zakresie ochrony standardów i poprawy jakości szkolnictwa wyższego w Wielkiej Brytanii¹².

Ponadto specyfikacja programu studiów socjologicznych daje informacje na temat konkretnej zawartości programu studiów (np. o strukturze programu nauczania, metodach kształcenia i sposobach oceniania) i jest dostosowana do wymogów międzynarodowych FHEQ (*The Framework for Higher Education Qualifications*) w zakresie: efektów kształcenia, form prowadzenia zajęć, sposobów sprawdzania i sposobów weryfikacji osiągania przez studenta założonych efektów kształcenia, liczby punktów ECTS (zgodnie z zasadami systemu ECTS), co pozwala na porównywanie kwalifikacji i efektów uczenia się w wymiarze krajowym i międzynarodowym, dostarcza informacji dotyczących kompetencji uzyskiwanych przez absolwentów oraz daje możliwość odniesienia standardów kształcenia poprzez porównywalne kompetencje absolwentów.

W koncepcji studiów na kierunku socjologia uwzględniono zajęcia ukierunkowane na poznanie uwarunkowań historycznych dyscypliny (np. historia myśli społecznej, historia socjologii), a także moduły, których treści odpowiadają konkretnym subdyscyplinom socjologii, ukazujące różne wymiary powiązań jednostki ze społeczeństwem (socjologia mikrostruktur społecznych, socjologia makrostruktur społecznych, socjologia kultury, polityki czy socjologia problemów społecznych), w tym również wymiar instytucjonalnym (socjologia organizacji i zarządzania, podstawy przedsiębiorczości). Warto podkreślić, że program studiów przewiduje również zajęcia, mające na celu kształtowanie konkretnych umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, przydatnych w pracy badacza (np. metody badań

---

¹² Wykorzystane zostały również inne publikacje: *Subject benchmark statement. Sociology. The Quality Assurance Agency for Higher Education*, 2000, ISBN 1 85824 500 1; *Sociology: An Overview of Undergraduate Studies in the UK*, Robert Jones, David Jary, Anthony Rosie, 2004 - oraz strony internetowe z programami studiów, m.in.: Keele University, Wielka Brytania, *School Of Sociology And Sociology. Programme Specification, Ba (Honours) In Sociology*, Goldsmiths College, University of London, Wielka Brytania, *Learning, Teaching and Assessment & Action Plan* <http://www.mastersportal.eu/>; University of Gothenburg - <http://www.mastersportal.eu/studies/22632/strategic-human-resource-management-and-labour-relations.html>; The University of Manchester; University of Ljubljana - <http://www.mastersportal.eu/universities/29/university-of-ljubljana.html>; University of Groningen; Sheffield Hallam University etc., a także informacje pozyskane ze strony internetowych dotyczących dokumentacji jakości kształcenia oraz dyskusji poświęconej programom studiów.

społecznych, projekt badawczy czy moduły związane z badaniami terenowymi). Zapewniamy więc kształcenie w oparciu uniwersalny kanon wiedzy socjologicznej, jednak mając na uwadze, że nie jest możliwe, aby absolwent studiów pierwszego czy drugiego stopnia studiów socjologicznych osiągnął takie efekty kształcenia, które będą predysponować go do podjęcia każdego rodzaju pracy dedykowanej socjologom, proponujemy specjalnościową formułę kształcenia. Katalog specjalności na studiach pierwszego i drugiego stopnia został opracowany z uwzględnieniem zarówno opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, jak i tzw. dobrych praktyk opracowanych na podstawie doświadczeń innych uczelni w odniesieniu do wzorcowych efektów uczenia się wskazanych przez Polską Ramę Kwalifikacji. Sposoby weryfikacji efektów kształcenia są co roku monitorowane przez Kierunkowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia oraz konsultowane z interesariuszami.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:

Warto podkreślić, że program specjalności kariery europejskie w administracji i biznesie realizowany na studiach drugiego stopnia był konsultowany z pracownikami Instytutu Nauk Politycznych Lille (Francja) oraz z dr. Patrickiem Mardellat, Dyrektorem ds. Międzynarodowych Programów w (Institut d'études Politiques de Lille) i uzyskał akceptację Stowarzyszenia Uniwersytetów Frankofońskich - L'Agence Universitaire de la Francophonie (AUF).

Kryterium 2.

Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Dobór kluczowych treści i metod kształcenia w powiązaniu z działalnością naukową

Program kształcenia na kierunku socjologia¹³ jest skonstruowany adekwatnie do tzw. standardu wiedzy socjologicznej, czyli zawiera moduły obligatoryjne związane z głównymi subdyscyplinami oraz metodologią nauk socjologicznych, a treści programowe korespondują z działalnością naukowo-badawczą Instytutu Socjologii i są przekazywane także w ramach modułów fakultatywnych, których lista jest aktualizowana w każdym roku akademickim. Dodatkowo studenci uzyskują wiedzę z zakresu nauk pokrewnych, w tym z: psychologii, prawa, ekonomii, filozofii (głównie na studiach pierwszego stopnia) oraz w ramach zajęć fakultatywnych na studiach drugiego stopnia. Związek programu kształcenia z działalnością naukową można zaobserwować bezpośrednio, analizując dorobek B+R oraz pośrednio, w odniesieniu do nazw zakładów skupiających pracowników wokół odpowiadających im subdyscyplin badawczych. W programach studiów wyraźnie widoczna jest korespondencja

---

¹³ Prowadzony obecnie tylko w formie stacjonarnej, ostatnie roczniki studentów studiów niestacjonarnych zakończyły edukację w roku akademickim 2015/2016.

między obszarami badawczymi¹⁴ a tematyką modułów fakultatywnych, w tym wykładów, seminariów i warsztatów specjalizacyjnych. Zakres treściowy poszczególnych zajęć pozwala na realizację zakładanych efektów uczenia się; jest na tyle uniwersalnie skonstruowany, że każdy z koordynatorów modułu może kompilować różne sposoby ich weryfikacji, dopasowując formy prowadzenia zajęć do zakresu i treści merytorycznych. Wprowadzenie różnorodnych metod nauczania (np. wykład interaktywny, problemowy, seminarium czy bardziej praktyczne ćwiczenia warsztatowe i laboratoryjne) pozwalają osiągnąć zakładaną wiedzę, umiejętności i kompetencje. Prowadzenie zajęć w języku obcym na obydwu stopniach kształcenia oraz lektoratów na studiach pierwszego stopnia pozwala także na opanowanie słownictwa specjalistycznego. Stosowanie wskazanych metod praktycznych (w tym także praktyki terenowe) umożliwia zdobycie zakładanych kompetencji społecznych w odniesieniu do charakterystyki zawodu socjologa i umiejętności miękkich związanych z komunikowaniem się z otoczeniem, kierowaniem zespołami i projektami badawczymi, etyką zawodową oraz podejmowaniu samodzielnej działalności czy wyzwań związanych z działaniami na rzecz interesu publicznego.

Harmonogramy zajęć podawane są do wiadomości studentów przed rozpoczęciem rejestracji na zajęcia realizowane w ramach modułów wybieranych przez studentów tak, aby umożliwić studentom zarówno wybór zgodny z oczekiwaniami, jak i dopasowanie planu zajęć np. do pasm językowych, które zaplanowane są głównie w piątki. W trakcie roku akademickiego studenci mają także możliwość skorzystania z indywidualnych konsultacji z wykładowcami; są one wskazane zwłaszcza dla tych studentów studiów drugiego stopnia, którzy ukończyli studia pierwszego stopnia na kierunku niezwiązanym z obszarem nauk społecznych i mogących mieć trudności z zaliczeniem modułów wymagających posiadania określonej wiedzy, nabytej podczas wcześniejszych studiów socjologicznych. W przypadku zgłoszenia tego typu problemów możliwe jest wyznaczenie dodatkowej opieki w postaci tutora, chociaż – jak wskazuje dotychczasowa praktyka – wsparcie ze strony koordynatora modułu jest na ogół wystarczające.

Indywidualne ścieżki kształcenia

Zgodnie z *Regulaminem Studiów* studenci mają możliwość zindywidualizowania programu studiów w ramach trzech opcji:

- 1) indywidualna organizacja studiów (IOS) — indywidualny sposób organizacji studiów (uczestnictwa w zajęciach, harmonogramu i sposobu uzyskiwania zaliczeń) w danym semestrze;

---

¹⁴ W strukturze Instytutu znajdują się zakłady: Socjologii Ogólnej, Socjologii Organizacji, Gospodarki i Metodologii Badań Społecznych, Socjologii Polityki, Socjologii Wiedzy, Socjologii Rozwoju oraz Studium Pracy Socjalnej. Ponadto zespoły badawcze skupiają pracowników z różnych zakładów i bardzo często mają charakter interdyscyplinarny. Wiodące obszary badawcze skupiają się wokół socjologii organizacji i zarządzania i pracy, socjologii mikro- i makrostruktur społecznych, socjologii rozwoju i zmiany społecznej, socjologii kultury, rodziny, religii, socjologii mediów i komunikacji społecznej, socjologii miasta i regionu. Rozwijane są także badania indywidualne w zakresie socjologii wiedzy, literatury, medycyny i problemów społecznych czy socjologii polityki.

- 2) indywidualne dostosowanie studiów (IDS) — dostosowanie organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego do szczególnej sytuacji studentów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wynikającymi ze stanu zdrowia;
- 3) indywidualny tok studiów (ITS) — indywidualny program studiów, w tym plan studiów.

Istnieje także możliwość odbywania wybranej części studiów na uczelni partnerskiej w ramach programów Erasmus+ czy MOST.

Na kierunku socjologia nie zanotowano osób korzystających z IDS i ITS. Natomiast z indywidualnej organizacji studiów (IOS) w kolejnych latach skorzystało:

- 2015/16 - brak korzystających,
- 2016/17 - 21 osób (w tym: 9 os. 1 st.; 12 os. 2 st.),
- 2017/18 - 44 osoby (w tym: 17 os.1 st; 27 os. 2 st.),
- 2018/19¹⁵ - 35 osób (w tym: 7 os. 1 st.; 28 os. 2 st).

Formy prowadzonych zajęć oraz liczebność grup studenckich

Formy prowadzenia zajęć z roku na rok są coraz bardziej różnicowane. Występują moduły składające się z tradycyjnej formy: wykłady plus ćwiczenia. Na studiach pierwszego stopnia one odpowiednio: wykłady 38% i ćwiczenia 34,5% wszystkich godzin dydaktycznych przewidzianych w planie studiów (z wyłączeniem lektoratów i zajęć WF, stanowiących łącznie 7,5%), natomiast na studiach drugiego stopnia: wykłady stanowią 45%, a ćwiczenia – 30% wszystkich zajęć. W tej formule prowadzone są – oprócz tzw. modułów kierunkowych – wykłady specjalizacyjne o tematyce związanej – z jednej strony – z działalnością naukową Instytutu, a z drugiej dopasowane do programu specjalności oraz moduły fakultatywne. Kolejna forma zajęć to zajęcia o charakterze seminaryjnym; oprócz seminariów dyplomowych prowadzone są seminaria specjalizacyjne, podobnie jak wykłady specjalizacyjne dopasowane tematycznie do charakteru specjalności. Zajęcia warsztatowe i laboratoryjne, stanowią na studiach licencjackich 20% zajęć (każda forma średnio ok. 10%). Natomiast na studiach drugiego stopnia seminaria, warsztaty i laboratoria stanowią łącznie ok. 25% zajęć przewidzianych w planie studiów. Zajęcia laboratoryjne i warsztatowe prowadzone są z wykorzystaniem pracowni komputerowych oraz platformy e-learningowej i/lub mają charakter praktyczny związany z projektowaniem i opracowaniem badań ilościowych lub jakościowych. Zajęcia przewidziane do wyboru przez studenta na studiach pierwszego stopnia stanowią średnio 32% wszystkich godzin kontaktowych, a na studiach drugiego stopnia – 50%. Na studiach pierwszego stopnia prowadzone są lektoraty językowe oraz – opcjonalnie – warsztaty w j. obcym wprowadzające terminologię socjologiczną (SOiZ, WoWS). Na studiach magisterskich są prowadzone wykłady przez profesorów wizytujących oraz grupy zajęć specjalizacyjnych do wyboru przez studenta. Harmonogramy zajęć publikowane są na stronie Instytutu Socjologii¹⁶.

Liczebności grup są regulowane uchwałą nr 112/2017 oraz uchwałą Rady Wydziału (§4).

---

¹⁵ Dane z semestru zimowego.

¹⁶ <http://www.is.wns.us.edu.pl/planzajec2>. Plany zajęć oraz obsada kierunku prezentowane są w załącznikach.

Minimalne wielkości grup studentów uczestniczących w poszczególnych formach zajęć są następujące: wykłady i ćwiczenia – 25 osób, warsztaty – 15 osób, laboratoria i seminaria dyplomowe – 10 osób. Realne wielkości grup odpowiadają obowiązującym przepisom, z tą uwagą, że wykłady kierunkowe są łączone dla studentów wszystkich specjalności na danym roku. Z kolei moduły specjalnościowe odbywają się w grupach mniejszych (np. 15-20 osób), w zależności od liczebności danej specjalności, co wpływa pozytywnie na jakość kształcenia. Sporadycznie zdarzają się grupy ćwiczeniowe liczące 30 i więcej osób.

Organizacja praktyk studenckich

Praktyki¹⁷ realizowane są w ramach planu studiów na obydwu stopniach, ich wymiar i charakter różni się w zależności od specjalności wybranej przez studentów. Studenci studiów pierwszego stopnia o specjalności wiedza o współczesnym społeczeństwie oraz socjologia organizacji i zarządzania realizują praktyki terenowe w wymiarze 4 tygodni (po 4 semestrze). Praktyki terenowe poprzedzone są modułami „przygotowanie praktyk” w wymiarze 15 godzin, w trakcie których studenci zapoznają się z praktycznymi sposobami prowadzenia badań społecznych, opracowują lub uczestniczą w opracowaniu koncepcji badań. W trakcie piątego semestru, po odbyciu praktyk terenowych, na zajęciach „opracowanie praktyk” (15 godz.) studenci omawiają doświadczenia zdobyte w trakcie badań terenowych oraz analizują i opracowują zebrany materiał empiryczny z wykorzystaniem programu statystycznego. Badania terenowe prowadzone pod kierownictwem opiekuna praktyk pozwalają studentom na zdobycie doświadczenia potrzebnego do samodzielnego realizowania badań empirycznych. Zaliczenie odbywa się na podstawie aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz sprawozdań z badań terenowych i opracowania fragmentu materiału empirycznego.

Inaczej zorganizowane są praktyki dla studentów specjalności socjologia reklamy i komunikacja społeczna. Praktyki te¹⁸ mają charakter zawodowy i są realizowane w instytucjach związanych z środowiskiem reklamy, szeroko rozumianą komunikacją społeczną, public relations etc.

Z kolej na studiach drugiego stopnia praktyki (po 2 semestrze) są związane z modułem seminarium magisterskie, mają charakter indywidualny, są związane z przygotowywaną pracą dyplomową i koordynowane są przez promotora.

W przypadkach praktyk terenowych realizowanych zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia problematyka badawcza koresponduje z kierunkami badań naukowych realizowanych w Instytucie – studenci albo uczestniczą w kontynuowanych pracach badawczych albo ich indywidualna praca badawcza jest zgodna z zainteresowaniami badawczymi promotora i może mieć charakter dopełniający lub autorski. Przykładowo, w lipcu 2017 r. pani Martyna Kamionka, studentka socjologii na specjalności kariery europejskie w administracji i biznesie odbyła staż w Biurze Posła Jana Olbrychta w Brukseli.

---

¹⁷ Załącznik – 1 stopień praktyki.

¹⁸Zarządzenie nr 68 z dnia 19 maja 2017 r. w sprawie organizowania studenckich praktyk zawodowych i określenia obowiązków opiekunów praktyk

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:

Praktyki terenowe realizowane na studiach pierwszego stopnia związane są z działalnością naukowo-badawczą Instytutu. Studenci uczestniczą w opracowaniu problematyki badawczej i narzędzi badawczych, uczestniczą w realizacji i opracowaniu wyników, poznając funkcje programu statystycznego, co związane jest z nabywaniem kompetencji badawczych i poznaniem praktycznego i etycznego wymiaru badań naukowych.

Kryterium 3.

Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Kryteria kwalifikacji kandydatów

W kryteriach rekrutacyjnych na każdy rok akademicki przedstawione są wymagania stawiane kandydatom. Podawany jest także sposób (wzór) obliczania ostatecznego wyniku. Przyjęcia kandydatów na kierunek odbywają się w ramach limitów przyjęć ustalonych przez Senat.

Kwalifikacja na studia pierwszego stopnia obejmuje konkurs świadectw dojrzałości – brane są pod uwagę wyniki ze wskazanych przedmiotów zdawanych na egzaminie maturalnym w części pisemnej: j. polski, j. obcy oraz przedmiot wskazany przez kandydata (nie może być tożsamy z odgórnie wskazanymi).

Kandydat ubiegający się o przyjęcie na studia drugiego stopnia powinien posiadać kwalifikacje oraz kompetencje niezbędne do podjęcia kształcenia na studiach drugiego stopnia na tym kierunku, a w szczególności wiedzę i umiejętności z obszaru nauk społecznych lub humanistycznych. W przypadku absolwentów kierunków z innych obszarów nauk oczekuje się: zainteresowania naukami społecznymi; gotowości do uzupełnienia wiedzy z zakresu podstawowych zagadnień z zakresu nauk socjologicznych oraz doskonalenia umiejętności i kompetencji w ramach pracy własnej, w tym w szczególności: wiedzy o różnych rodzajach struktur i instytucji społecznych; umiejętności wykorzystania podstawowej wiedzy teoretycznej do analizowania procesów i zjawisk społecznych; umiejętności obserwowania, diagnozowania oraz racjonalnego i krytycznego oceniania uwarunkowań oraz przebiegu procesów i zjawisk społecznych. Ponieważ „gotowość do uzupełnienia wiedzy” może być związana z ewentualnymi problemami studenta z konkretnym modułem na studiach drugiego stopnia, koordynatorzy modułów są zobowiązani do opieki nad studentami, która polega na wskazaniu uzupełniającej wiedzy literatury oraz opieki naukowej w ramach zagadnień związanych z danym modułem. Szczegółowe informacje dla kandydatów znajdują się na stronie <http://kandydat.us.edu.pl>.

Weryfikacja efektów uczenia się

Metody sprawdzenia i oceniania sposobów weryfikacji efektów uczenia się uzależnione są od decyzji koordynatora modułu – w konsultacji z osobą prowadzącą zajęcia, jeżeli w skład modułu wchodzi np. wykład i ćwiczenia, przy czym informacja na ten temat zamieszczona jest w opisach modułów i sylabusach oraz podawana do informacji studentom na początku każdego kursu. Ocena ta opiera się na określonych dla danego modułu metodach weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wynikających z treści programowych modułu, literatury zamieszczonej w sylabusie oraz pracy własnej studenta. Forma weryfikacji efektów kształcenia wybierana przez osobę prowadzącą t, np.: egzamin ustny/pisemny, zadanie problemowe, projekt (indywidualny, grupowy), sprawozdanie, prezentacja z dyskusją, prowadzenie/udział w dyskusji, praca w formie pisemnej, gdzie konieczne jest wykazanie się określoną wiedzą i umiejętnościami, np. esej, recenzja, case study itp. z tym zastrzeżeniem, że egzamin pisemny lub test czy też kolokwium, sprawdzian (w przypadku ćwiczeń) nie powinien stanowić jedynej formy weryfikacji. W przypadku modułów prowadzonych w jednej formie zajęć np. ćwiczenia, seminarium, warsztat, na ocenę końcową składają się tzw. oceny formułujące wynikające z aktywności studenta i prac, które przygotowuje, natomiast w przypadku modułów składających się z wykładu i ćwiczeń do każdej części stosowane są odrębne metody weryfikacji efektów uczenia się a ocenę końcową modułu (tzw. OKM) wylicza się jako średnią uzyskanych ocen.

Zakres tematyczny prac etapowych i egzaminacyjnych jest określany przez prowadzącego zajęcia w oparciu o problematykę konkretnego kursu. Zagadnienia do egzaminów i kolokwium są podawane do wiadomości studentów, zaś tematy prac zaliczeniowych, egzaminacyjnych oraz projektów podlegają uzgodnieniu z osobą prowadzącą zajęcia. Narzędzia weryfikacji efektów kształcenia (np. szablony niewypełnionych testów, listy zagadnień egzaminacyjnych, tematów prac/esejów) są przechowywane przez prowadzących zajęcia przez okres nie krótszy niż czas trwania cyklu kształcenia na danym poziomie studiów w formie elektronicznej lub papierowej. Raz w roku wybrane narzędzia weryfikacji efektów kształcenia poddawane są analizie przez członków Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia na kierunku socjologia.

Prace pisemne studentów (np. testy, projekty, referaty, prezentacje) są gromadzone przez osoby odpowiedzialne za weryfikację efektów kształcenia i przechowywane w papierowej bądź elektronicznej co najmniej przez jeden rok akademicki przypadający po dacie wytworzenia materiałów i dokumentów związanych z weryfikacją efektów kształcenia. Protokoły zaliczeniowe i egzaminacyjne są gromadzone i przechowywane w systemie informatycznej obsługi studiów USOS.

Zasady uznawania efektów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskiwanych w innych uczelniach określone są w regulaminie Studiów UŚ oraz reguluje uchwała nr 485 z dnia 23-06-2015 Senatu UŚ w *sprawie zasad organizacji (...) potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza edukacją formalną.*

Procedury dyplomowania opisane są w Regulaminie Studiów, a egzamin dyplomowy na kierunku socjologia, zgodnie z treścią § 32 p.1 jest egzaminem ustnym i składa się z dwóch części: (1) obrony pracy dyplomowej oraz ustosunkowania się do uwag zawartych w recenzjach, udzielenie odpowiedzi na ewentualne pytania recenzenta, opiekuna pracy i/lub członków komisji egzaminacyjnej, (2) odpowiedzi dyplomanta na wylosowane pytania egzaminacyjne.

Obsługa administracyjna programu studiów wspomagana jest przez system USOS19, w skład którego wchodzi serwis Archiwum Prac Dyplomowych (<https://apd.us.edu.pl>), w którym publikowane są wszystkie informacje potrzebne studentom do prawidłowego przejścia procedury dyplomowania, zarówno pod względem prawnym, jak i technicznym. Podane są w nim również podręczniki oraz instrukcje postępowania. Prace dyplomowe są sprawdzane programem antyplagiatowym, a promotorzy mają dostęp do szczegółowych analiz, na podstawie których oceniają poziom samodzielności pisarskiej autorów prac dyplomowych. Dodatkowo na stronie Instytutu opublikowane są zagadnienia do egzaminów dyplomowych wraz z ujednoliconą procedurą przebiegu egzaminu dyplomowego²⁰. Kolejnym systemem wspomagającym, związanym z gromadzeniem informacji o toku studiów jest USOSweb, gdzie dostępne są informacje związane z jakością kształcenia, w tym elektroniczne sylabusy oraz USOSadm wprowadzony w ubiegłym roku jako następcą dotychczasowego systemu USOS.

Ocena postępów studentów i monitorowanie losów absolwentów

Największy odsiew studentów na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia ma miejsce na pierwszym roku studiów. Szacunkowo około jedna piąta kandydatów nie podejmuje studiów. Po pierwszym semestrze, kiedy następuje wybór specjalności, odsetek ten zwiększa się i wynosi około 38%, co spowodowane jest problemami z zaliczeniem sesji egzaminacyjnej. Podobnie sytuacja wygląda na studiach drugiego stopnia. Na przestrzeni ostatnich lat wzrosła liczba kandydatów przy jednoczesnym spadku liczby studentów. Także liczba studentów starszych lat się obniża. Przyczyn tego stanu rzeczy można upatrywać w indywidualnych problemach studentów związanych z nieradzeniem sobie w godzeniu studiów z pracą zawodową, ponieważ coraz większa liczba studentów łączy te dwie aktywności. Konsekwencją tej sytuacji są opóźnienia w uzyskiwaniu tytułów licencjata i magistra socjologii związane z nieoddaniem pracy dyplomowej w terminie.

---

¹⁹ Platforma USOS udostępnia obsługę następujących serwisów: Archiwum Prac Dyplomowych, UL – rejestracje na zajęcia do wyboru oraz WF i lektoraty, Kartę Kierunku i Informator ECTS, Ankieter - przeprowadzanie ankiet internetowych oraz Biuro Karier – serwis (międzyuczelniany) odrębny od uniwersyteckiego BK (<http://www.bk.us.edu.pl>).

²⁰ <http://www.is.wns.us.edu.pl/socjologia-zagadnienia-do-obron-dyplomowych>

Liczba studentów przyjętych na kierunek - st. stacjonarne				
Poziom studiów	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019
pierwszy	115	124	129	138
drugi	61	67	90	70
Razem:	176	191	219	208

Liczba studentów skreślonych na kierunku socjologia - st. stacjonarne			
Poziom studiów	2015/2016	2016/2017	2017/2018
pierwszy	73	92	88
drugi	43	55	36
Razem:	116	147	124

Liczba studentów kończących studia w terminie - st. stacjonarne			
Poziom studiów	2015/2016	2016/2017	2017/2018
pierwszy	43	38	21
drugi	57	29	14
Razem:	100	67	35

Liczba studentów skreślonych - st. niestacjonarne		
Poziom studiów	2015/2016	2016/2017
pierwszy	9	4
drugi	17	9
Razem:	26	11

Liczba studentów kończących studia w terminie - st. niestacjonarne	
Poziom studiów	2015/2016
pierwszy	5
drugi	11
Razem:	16

Zgodnie z zarządzeniem nr 22/2012 z dnia 29 marca 2012 r. Rektora Uniwersytetu Śląskiego w sprawie Bazy Absolwentów UŚ z późn. zm. nr 14/2019, za nadzór i organizację **monitorowania losów absolwentów** odpowiada Biuro Karier oraz Dział Promocji w zakresie informowania absolwentów o działalności Uczelni. Gromadzenie danych osobowych w Bazie ma na celu: 1) monitorowanie karier zawodowych absolwentów studiów wyższych w celu dostosowania kierunków studiów i programów kształcenia do potrzeb rynku pracy, 2) budowanie stałych relacji z absolwentami, poprzez informowanie ich o działalności Uczelni i o ofercie edukacyjnej oraz angażowanie w działalności Uniwersytetu Śląskiego, 3) badanie jakości kształcenia.

Biuro Karier udostępnia wyniki badania losów absolwentów poszczególnych wydziałów, z uwzględnieniem konkretnych kierunków. Zwrotność wypełnionych kwestionariuszy ankiet w przypadku absolwentów socjologii jest niska (wynosi 20%, co oznacza, że w badaniu uczestniczy niespełna 30 osób). Oznacza to, że uzyskane tą drogą wyniki są mało miarodajne. Uzupełniająco uwzględnia się także dane pozyskane z elektronicznego systemu monitorowania ekonomicznej sytuacji absolwentów, dostępnego na portalu ela.nauka.gov.pl²¹.

Kryterium 4.

Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Kadra dydaktyczna i dorobek naukowy nauczycieli akademickich

Efektom prowadzonych w Instytucie Socjologii prac badawczych są publikacje jego pracowników, które w obecnych uwarunkowaniach formalnych stanowią jeden z podstawowych wskaźników oceny ośrodków naukowych. W latach 2014-2018 pracownicy Instytutu Socjologii wydali łącznie 716 publikacji, w tym: 203 artykuły, 71 monografii, 428 rozdziałów oraz 14 tomów czasopism, z czego 6 stanowiły numery wydawanych przez Instytut Socjologii „Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa”. Ważną zaobserwowaną tendencją jest ciągły wzrost liczby publikacji, w tym tych w wysoko punktowanych czasopismach naukowych z list ministerialnych.

Pracownicy Instytutu Socjologii są aktywnymi uczestnikami krajowych i zagranicznych konferencji. W latach 2014-2018 wygłosili łącznie 686 referatów, z czego 584 stanowiły referaty prezentowane na konferencjach krajowych, a 102 referaty wygłoszone zostały na konferencjach zagranicznych.

Instytut Socjologii jest silnie zakorzeniony w realiach regionalnych, dlatego jego pracownicy często wspomagają różnego rodzaju podmioty, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek samorządu terytorialnego, jako eksperci i badacze. Świadczyć o tym może kilkadziesiąt prac zleconych, w formie ekspertyz, badań czy analiz zrealizowanych na rzecz jednostek samorządowych woj. śląskiego oraz ich podmiotów zależnych.

---

²¹ Załączniki – system ELA.

Zaangażowanie na poziomie lokalnym idzie w parze z obecnością pracowników Instytutu Socjologii w międzynarodowej przestrzeni badawczej, o czym świadczy obecność jego pracowników w międzynarodowych sieciach badawczych, takich jak, Observatory on Local Autonomy (OLA), Regional Studies Association (RSA), Social Work and Social Economy (SOWOSEC), CEEPUS Network, N-CORP, Metropolitalna Sieć Naukowa (Jednostka wiodąca: Instytut Metropolitalny - Gdańsk), AkCeS (Akademickie Centrum Sukcesu) działające w ramach sieci CRU koordynowanych przez Agence Universitaire de La Francophonie.

Pracownicy Instytutu promują wyniki swoich badań za granicą, podczas konferencji naukowych, także w Instytucie organizowane są międzynarodowe konferencje, na które zaprasza się zagranicznych partnerów i współpracowników. Łącznie w latach 2014-2018 zorganizowano w Instytucie Socjologii 37 konferencji, z czego 10 stanowiły konferencje międzynarodowe.

W roku akademickim 2018/19 w skład zespołu dydaktycznego na kierunku socjologia wchodzi 36 osób spośród 45 pracowników Instytutu (dwie osoby przebywają na urlopie naukowym a siedem stanowi trzon dydaktyczny dla kierunku praca socjalna). Na studiach drugiego stopnia zajęcia prowadzi 3 profesorów, 10 doktorów habilitowanych i 9 doktorów, z kolei na studiach pierwszego stopnia: 3 profesorów, 14 doktorów habilitowanych i 18 doktorów. Zajęcia prowadzą także osoby z innych instytutów reprezentujące inne dyscypliny w obszarze nauk społecznych (np. prawo, ekonomia), a także lektorzy języków obcych oraz specjaliści zewnętrzeni.

Kadra Instytutu Socjologii systematycznie podnosi swoje kompetencje dydaktyczne, głównie poprzez udział w szkoleniach i stażach. W roku 2017 i 2018 uczestniczyli w szkoleniach dla kadry WNS w ramach projektu „Wykształcona kadra = wykształcony student”. Ponadto brali udział w seminariach i warsztatach realizowanych na UŚ w ramach Otwartych Spotkań Dydaktycznych organizowanych przez Uniwersytet Otwarty (wcześniej Centrum Kształcenia Ustawicznego UŚ). Systematycznie uczestniczą w programie wymiany międzynarodowej Erasmus+ oraz odbywają staże dydaktyczne. W ramach projektu edukacyjnego pn. „Jeden Uniwersytet – Wiele Możliwości. Program Zintegrowany”²², realizowanego na UŚ, zaplanowane są szkolenia podnoszące kompetencje dydaktyczne kadry, w których wezmą udział pracownicy Instytutu²³.

Wśród inicjatyw o charakterze edukacyjnym podejmowanych w Instytucie Socjologii należy podkreślić uruchomienie Akademickiego Centrum Sukcesu – AkCeS (2014), które zostało utworzone we współpracy z francuską Agencją Uniwersytecką ds. Frankofonii (AUF) i stanowi część europejskiej sieci (CRU) – jest jak dotąd jedyną polską placówką należącą do sieci CRU w Polsce. Stanowi centrum doskonałości i podnoszenia kompetencji. Jest otwarte dla wszystkich, którzy chcą poszerzać swoją wiedzę i kwalifikacje, a swoją przyszłość wiążą z

---

²² Nr projektu POWR.03.05.00-IP.08-00-PZ3/18.

²³ Lista projektów edukacyjnych skierowanych do pracowników oraz studentów uczelni znajduje się na stronie <http://projekty.us.edu.pl/projekty-edukacyjne>. Wśród nich znajdują się dwa projekty podnoszące kompetencje dydaktyczne kadry kierunku socjologia, realizowane na Wydziale Nauk Społecznych w ostatnich latach oraz kolejne dwa (ogólnouczelniane), w ramach których realizowane i zaplanowane są działania dedykowane studentom i pracownikom Instytutu opisane w Raporcie.

karierą na poziomie europejskim w administracji, biznesie czy w świecie nauki. W ramach działalności AkCeS zatrudnieni byli native speakerzy: dr Sébastien Bauvet (2015-2017) i dr Valentin Behr (2017-2018), którzy prowadzili zajęcia kursowe oraz inicjowali dodatkowe aktywności dedykowane studentom w ramach organizowanych seminariów, cyklicznych konferencji i spotkań z przedstawicielami nauki z ośrodków francuskich – łącznie w latach 2015-2018 zostało zorganizowanych 19 inicjatyw na rzecz środowiska akademickiego.

Włączanie studentów studentów w prowadzenie działalności naukowej

Udział studentów w prowadzeniu działalności naukowej w Instytucie polega przede wszystkim na włączaniu ich do projektów badawczych realizowanych przez pracowników w ramach praktyk terenowych. Studenci drugiego roku studiów pierwszego stopnia o specjalności wiedza o współczesnym społeczeństwie, socjologia organizacji i zarządzania oraz socjologia miasta i regionu w semestrze czwartym rozpoczynają dwusemestralny cykl zajęć, polegających na zaprojektowaniu badań empirycznych, ich przeprowadzeniu i opracowaniu wyników. Temat projektu jest powiązany z zainteresowaniami badawczymi pracownika lub grupy pracowników Instytutu, którzy w danym roku pełnią funkcję koordynatorów praktyk, natomiast studenci biorą czynny udział w opracowaniu koncepcji badań, począwszy od określenia problematyki badawczej po przygotowanie narzędzi badawczych. Odbywa się to w ramach modułu przygotowanie praktyk. W programie studiów przewidziano czterotygodniowy okres (w przerwie wakacyjnej między semestrem czwartym i piątym) przeznaczony na realizację badań terenowych (na ogół studenci przeprowadzają wywiady kwestionariuszowe, ankiety, wywiady swobodne, prowadzą obserwacje). Badania terenowe, realizowane pod kontrolą opiekuna praktyk, pozwalają studentom na zdobycie doświadczenia potrzebnego do samodzielnego realizowania badań empirycznych. W semestrze piątym studenci na zajęciach w ramach modułu opracowanie praktyk omawiają doświadczenia zdobyte w trakcie badań terenowych oraz analizują i opracowują zebrany materiał empiryczny. W roku akademickim 2015/2016 studenci uczestniczyli w projekcie badawczym pn. „Uwarunkowania planów i decyzji prokreacyjnych mieszkańców województwa śląskiego” pod kierunkiem dr A. Zygmunt. W roku akademickim 2016/2017 brali udział w projekcie pn. „Tradition and modernity in the lifestyle of the families of the Visegrad Countries”; opiekunką praktyk była dr M. Drzazga. W roku akademickim 2017/2018 realizowali projekt „Świadomość ekonomiczna młodzieży akademickiej”, którym kierowała prof. U. Swadźba, natomiast funkcję koordynatora praktyk pełniła dr M. Tyrybon. Na podstawie wyników realizowanych z udziałem studentów projektów badawczych powstają prace awansowe, monografie, a także artykuły naukowe.

Polityka kadrowa

Podstawą kształtowania polityki kadrowej jest założenie, że wysokiej jakości kadra badawczo-dydaktyczna, to najważniejszy element potencjału Instytutu, który ma decydujący wpływ zarówno na poziom prowadzonych badań naukowych, jak i jakość procesu dydaktycznego.

Na stanowisku asystenta zatrudniane są osoby, w wymiarze 1/2 etatu, nieposiadające

stopnia naukowego doktora – w miarę możliwości zatrudniani będą najzdolniejsi absolwenci studiów magisterskich i doktoranckich. Na stanowisku adiunkta zatrudniane są osoby posiadające stopień naukowy doktora lub doktora habilitowanego. Instytut zatrudnia doktorów wykazujących odpowiednią dynamikę w pracy naukowej, obejmującej dyscypliny (i subdyscypliny) naukowe bezpośrednio powiązane z prowadzonymi kierunkami studiów. Przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu nowego pracownika badawczo-dydaktycznego następuje analiza dokumentów dostarczonych przez kandydata poświadczających staż pracy dydaktycznej, osiągnięcia naukowe oraz doświadczenie zdobyte poza uczelnią (w tym w ośrodkach zagranicznych) – szczegółowe wymagania i zasady konkursu określone zostały przez JM Rektora Uniwersytetu Śląskiego.

Na stanowisku profesora wizytującego zatrudniane są osoby posiadające tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, zatrudnione na stanowisku profesora, które prezentują wysokie standardy naukowe i dydaktyczne.

Uczelnia wspomaga kadrę badawczo-dydaktyczną w uzyskiwaniu stopni i tytułów naukowych, między innymi poprzez udzielanie urlopów naukowych, z których skorzystało trzech pracowników, a kolejnych dwóch ubiega się o urlop w kolejnym roku akademickim. W okresie od 2014 do 2018 roku jedna osoba zatrudniona w Instytucie uzyskała tytuł profesora, dziewięciu pracowników otrzymało stopnie doktora habilitowanego, a jedna – stopień doktora. Na stanowisku profesora uniwersyteckiego zatrudniona jest 1 osoba.

Instytut wspiera organizacyjnie konferencje naukowe i inne rodzaje aktywności pracowników, w tym publikatorskie i popularyzatorskie. Umożliwia tworzenie zespołów badawczych oraz zdobywanie doświadczeń w uczelniach zagranicznych w ramach programu Erasmus+. Ponadto uczelnia honoruje wybitne osiągnięcia naukowe pracowników Nagrodą „Pro Scientia et Arte” – w roku 2016 otrzymał ją prof. M. Szczepański.

W ostatnich latach wyhamowany został rozwój kadrowy Instytutu. Wpłynęło na to zmniejszenie liczby studentów, a tym samym godzin dydaktycznych. Nie bez znaczenia było też zwiększenie liczby starszych wykładowców. Wysoko ocenianym dydaktykom (średnia ocen prowadzonych zajęć min. 4,3) zaproponowano przejście na etaty dydaktyczne lub pozostanie na nich. W związku ze zbliżającym się wiekiem emerytalnym trojga tytułarnych profesorów do Instytutu dołączy prof. zw. dr hab. Halina Rusek. Ewentualne wzmocnienie potencjału naukowego w kolejnych latach zależeć będzie od potrzeb dydaktycznych Instytutu oraz spełnienia warunku posiadania znaczącego dorobku naukowego (w tym ewaluacyjnego).

W tym roku akademickim zostanie przeprowadzona ocena pracownicza, która pozwoli na sformułowanie wytycznych do polityki kadrowej dla nowych władz Instytutu. Równocześnie prowadzony jest przez Dyрекcję Instytutu stały monitoring osiągnięć pracowników naukowych oraz monitoring jakości dydaktyki przez Zespół ds. Jakości Kształcenia. Nowe władze Instytutu oraz kierunków kształcenia zostaną zobligowane do wypracowania założeń dla przyszłej polityki kadrowej.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:

Instytut Socjologii ma swoich przedstawicieli w uczelnianych gremiach odpowiedzialnych za zapewnienie i doskonalenie jakości kształcenia na Uniwersytecie Śląskim, m.in. w Zespole

ds. Wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji (w kadencji 2013-2016), w Zespole ds. Dydaktyki Akademickiej (w kadencji 2016-2020). Pracownicy opiniują programy kształcenia na powstających na uczelni kierunkach, uczestniczą w tworzeniu narzędzi badawczych wykorzystywanych w procedurze ewaluacji procesu kształcenia (m.in. kwestionariusza ankiety oceny zajęć dydaktycznych, pracy dziekanatów czy systemu Internetowej Rejestracji Kandydatów).

Pracownicy Instytutu współpracują stale z administracją ogólnouczelnianą (m.in. z Biurem Karier, Działem Promocji, Centrum Obsługi Studenta), służąc fachowym wsparciem przy prowadzonych przez te jednostki badaniach społecznych.

Kryterium 5.

Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Wydział Nauk Społecznych dysponuje 41 salami dydaktycznymi²⁴ ze sprzętem audiowizualnym, w tym dwiema aulami i trzema salami sympozjalnymi oraz wydziałową salą komputerową, o łącznej powierzchni 2 616,24 m², z których może korzystać jednocześnie 2 465 osób. Aule i sala komputerowa są rezerwowane i wykorzystywane w zależności od potrzeb dydaktycznych a sale będące w dyspozycji innych instytutów są dostępne w drugiej kolejności, czyli po ich obsadzeniu dydaktycznym. Natomiast w dyspozycji Instytutu Socjologii pozostaje 9 sal dydaktycznych, w tym sala sympozjalna i sala komputerowa, o łącznej powierzchni 499,21 m², z której jednocześnie mogą korzystać 434 osoby. Do prowadzenia zajęć w małych grupach (głównie seminaryjnych) wykorzystywane są także pokoje pracowników, w tym jeden ze sprzętem audiowizualnym. Pracownicy mają do dyspozycji sprzęt audiowizualny będący na wyposażeniu poszczególnych zakładów oraz sprzęt ogólnodostępny możliwy do wykorzystania po dokonaniu wcześniejszej rezerwacji.

Sala Akademickiego Centrum Sukcesu (AkCeS) wyposażona jest w nowoczesny sprzęt informacyjny i telekomunikacyjny; jednym z elementów wyposażenia jest system do wideokonferencji, umożliwiający – między innymi – organizowanie wykładów i dyskusji z udziałem naukowców z innych ośrodków badawczych za pośrednictwem łącza internetowego. Ponadto sala, ze względu na wyposażenie jej w stanowiska komputerowe, pełni funkcję sali warsztatowej, w której studenci zapoznają się z obsługą pakietu SPSS (obecna wersja IAP 5.1., dystrybutor firma Predictive Solutions), który jest wykorzystywany przez studentów do opracowywania materiału empirycznego w ich pracach dyplomowych.

Na Uniwersytecie działa [Centrum Kształcenia na Odległość](#), na stronach internetowych jest dostępna platforma e-learningowa, działająca w systemie Moodle. Zasady prowadzenia zajęć regulowane są zarządzeniem nr 92 z 2017 r. W programie studiów socjologicznych nie ma modułów w całości odbywających się z wykorzystaniem platformy, natomiast proces

---

²⁴ Załącznik – wykaz sal WNS.

dydaktyczny jest wspomagany użyciem dostępnych na platformie narzędzi. Moduł prowadzony na studiach drugiego stopnia z wykorzystaniem platformy to techniki analizy i interpretacja danych. Moduły prowadzone na studiach pierwszego stopnia z wykorzystaniem platformy to: marketing i komunikacja w organizacji, wybrane zagadnienia socjologii ogólnej, etyka zawodu socjologa, zagadnienia zdrowia publicznego i socjologii medycyny, metody badań społecznych, historia socjologii. Na platformie publikowane są materiały dydaktyczne, sprawdziany w formie quizów i zadań wykonywanych przez studentów w ramach zajęć lub poza nimi. Pracownicy wykorzystują także w ramach zajęć platformy ogólnodostępne w sieci (np. www.mentimeter.com, www.classmarker.com).

Na terenie budynku uruchomione są punkty dostępowe do sieci bezprzewodowej, umożliwiające dostęp do sieci uczelni i Internetu za pomocą urządzeń mobilnych zarówno dla studentów, jak i pracowników. Informacje o dostępnych usługach sieciowych znajdują się na stronie Uczelnianej Sieci Komputerowej – USNET.

System biblioteczno-informacyjny uczelni

System biblioteczno-informacyjny uczelni tworzą: Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego (Główna) oraz biblioteki specjalistyczne (wydziałowe). Biblioteka Główna swoje zadania realizuje w uruchomionym w 2012 roku nowoczesnym Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej, będącym wspólnym przedsięwzięciem Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Budynek jest w pełni przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Do dyspozycji czytelników są 142 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. Biblioteka ma w swojej ofercie kabiny do pracy indywidualnej, kabinę dla osób z dysfunkcją wzroku wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, a także samoobsługowe skanery i urządzenia kopiujące.

Biblioteka specjalistyczna Wydziału Nauk Społecznych²⁵ gromadzi zbiory i tworzy warsztat informacyjny zgodny z kierunkami kształcenia i potrzebami badań naukowych jednostki, w której działa. Zbiory tej biblioteki są dostępne całej społeczności Uniwersytetu. Biblioteka WNS współpracuje czynnie w zakresie typowania do zakupu książek i czasopism z pracownikami naukowymi Instytutów i Zakładów Wydziału Nauk Społecznych.

W ramach systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu Śląskiego Biblioteka współpracuje z BUŚ i bibliotekami specjalistycznymi w różnych aspektach działalności bibliotecznej. Na szczeblu ogólnopolskim Biblioteka WNS współpracuje z Centrum NUKAT, uczestnicząc we współtworzeniu katalogu centralnego NUKAT (Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny).

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5:

Zaplanowano wzbogacenia zaplecza technicznego do prowadzenia badań jakościowych (zakup oprogramowania) oraz pracowni focusowej, w ramach programu POWR.03.05 Jeden Uniwersytet – wiele możliwości. Program zintegrowany, co pozwoli na pełniejsze i bardziej kompleksowe zapoznanie studentów z warsztatem badacza jakościowego.

---

²⁵ Załącznik – Charakterystyka zasobów biblioteczno-informacyjnych

Najczęściej wykorzystywanym podręcznikiem, nie tylko przez studentów socjologii Uniwersytetu Śląskiego, jest skrypt dla studentów nauk społecznych autorstwa dra hab. L. Gruszczyńskiego pt. *Kwestionariusze w socjologii. Budowa narzędzi do badań surveyowych*, (wydanie 4).

Kryterium 6.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Współpraca z przedstawicielami przedsiębiorców, władz regionalnych i lokalnych, mediów, stowarzyszeń pozarządowych oraz sektora edukacji odbywa się w ramach spotkań nauczycieli akademickich z Radą Programowo-Biznesową. Do zadań Rady kierunku socjologia należy m.in.:

- wymiana informacji i spostrzeżeń między pracownikami Instytutu Socjologii a członkami Rady głównie w aspekcie przygotowania studentów pod względem pozyskiwanych w czasie studiów umiejętności i wiedzy do realiów rynku pracy i oczekiwań pracodawców, a co za tym idzie odpowiedniego dostosowania/modyfikacji programów kształcenia,
- opiniowanie oferty edukacyjnej i programów studiów,
- organizowanie wizyt studyjnych w firmach i instytucjach partnerskich celem poznania zakresu zadań zespołów pracowniczych i funkcjonowania przedsiębiorstw,
- udział przedstawicieli pracodawców w zajęciach dydaktycznych,
- rekomendowanie tematów prac dyplomowych dla studentów,
- współorganizowanie staży i praktyk zawodowych²⁶.

W ramach współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, Powiatowym Urzędem Pracy w Tychach, studenci socjologii uczestniczyli w projekcie „*Work for Job – przez praktykę do pracy*”, realizowanym w latach 2017-2018.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 6:

Kontynuacja zadań związanych z dostosowaniem specjalności do potrzeb rynku pracy, prowadzonych na studiach drugiego stopnia będzie realizowana w porozumieniu z interesariuszami zewnętrznymi w ramach zadań zaplanowanych w kolejnej edycji projektu edukacyjnego POWR.03.05 „*Jeden Uniwersytet – wiele możliwości. Program zintegrowany*”. Zaplanowano, między innymi, opracowanie w roku 2019 programu dla specjalności o roboczej nazwie *Współczesne społeczeństwo, biznes i gospodarka*.

---

²⁶ Załącznik – Sprawozdanie ze współpracy z Radą P-B.

Kryterium 7.

Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

W 2015 roku studenci mieli okazję uczestniczyć w cyklu wykładów pt. „*The deconstruction of the philosophical idea of Europe*”, prowadzonych przez prof. P. Mardellat, wykładowcę z Uniwersytetu w Lille (Francja), dyrektora ds. Stosunków Międzynarodowych oraz w cyklu wykładów dr. F. Delaneuille zorganizowanych w ramach AkCeS.

W 2016 roku odbyły się wykłady gościnne pt. „*Viking Age and Medieval Scandinavia*”, które przygotowali specjaliści z University College of Southeast Norway oraz University College London oraz wykład otwarty prof. P. Mardellat pt. „*History of economic ideas*” (AkCes), kontynuowany w kolejnym roku.

W 2017 roku odbyło się spotkanie otwarte skierowane do studentów i pracowników pt. „*Countries Old and New: Memorialisation among Polish migrants in Hull*”, które prowadziła dr L. Dikomitis (Senior Lecturer in Sociology, Keele University) oraz dr M. Biernat (Honorary Research Associate, University of Hull). W 2018 roku odbyły się wykłady prof. P. Mardellat pt. „*The heterodox doctrines in political economy: Marx and Keynes oraz The Open Society and Its Enemies*”.

Ponadto w styczniu 2019 r. studenci uczestniczyli w dodatkowych zajęciach prowadzonych przez dr M. Hawkins z Uniwersytetu w Plymouth, pt. „*In-Light Enterprise Programme: Create, Communicate and Implement your skills, talents and ideas for enterprise and professional growth*”. W tym roku zaplanowano kolejny cykl wykładów prowadzonych przez wykładowcę z zagranicy. Dodatkowo studenci mają możliwość uczestniczenia w wykładach otwartych organizowanych w innych instytutach oraz międzynarodowych konferencjach.

W bieżącym roku akademickim w programie studiów drugiego stopnia uwzględniono 7 przedmiotów prowadzonych w języku angielskim, w tym jeden prowadzony przez profesora wizytującego.

Dotychczas, w programie studiów drugiego stopnia prowadzone były wykłady kursowe w j. angielskim:

- „*Economic ideas and theories*” - prof. P. Mardellat (prof. wizytujący) - 20 godz. wykładu (w latach 2015/16; 2016/17; 2017/18)
- a) „*Management skills and managerial functions in small and medium sized enterprises*”, b) „*Entrepreneurial skills and entrepreneurship education*” – dr hab. Anna Dunay (prof. wizytujący) - 30 w. (2017/18; 2018/19)

oraz moduły specjalizacyjne prowadzone w j. angielskim.

Natomiast w planie studiów pierwszego stopnia na drugim roku zaplanowano 5 tematów zajęć prowadzonych w j. angielskim. Zajęcia te kończą się zaliczeniami i egzaminem w przypadku studiów drugiego stopnia, weryfikującymi nie tylko umiejętności i kompetencje

językowe, ale także poziom wiedzy.

Mobilność pracowników i studentów

Pracownicy korzystają z mobilności edukacyjnej oferowanej przez program Erasmus+. Dotychczas zostały podpisane 33 umowy, w tym 11 od roku akademickiego 2015/16. Z wyjazdów skorzystało 31 pracowników (uniwersytety w Finlandii, Niemczech, Grecji, Hiszpanii, Słowacji, Czechach, Francji, Wielkiej Brytanii, Turcji i na Węgrzech), natomiast gościliśmy 7 wykładowców z zagranicy (Węgry, Niemcy, Czechy, Turcja, Wielka Brytania, Francja).

Z wyjazdów w ramach programu Erasmus+ skorzystało 19 studentów (uniwersytety we Włoszech, Czechach, Irlandii, Niemczech, Hiszpanii, Francji, Austrii, Grecji, Finlandii, Norwegii), zaś na wymianę przyjechało 11 studentów (Grecja, Niemcy, Słowacja, Czechy, Turcja, Grecja, Francja). Oferta dydaktyczna dla studentów jest publikowana na stronie internetowej i aktualizowana co roku.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:

W roku akademickim 2019/2020, ramach projektu POWR 03.05., zaplanowane są dwa trzymiesięczne staże zagraniczne podnoszące kompetencje kadry dydaktycznej.

Kryterium 8.

Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Sprawami studentów z niepełnosprawnościami zajmuje się Biuro ds. osób Niepełnosprawnych. Na jego stronie internetowej (<http://bon.us.edu.pl/oferta-bon>) publikowane są informacje dotyczące form wsparcia. Dodatkowo został powołany wydziałowy koordynator ds. studenta niepełnosprawnego²⁷, który wspiera studentów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Dodatkowo w uniwersytecie został wprowadzony *Regulamin dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju występujących trudności*²⁸, który przewiduje – między innymi – możliwość skorzystania z programu indywidualnego dostosowania studiów (IDS). Biblioteka WNS posiada udogodnienia w dostępie do zasobów bibliotecznych i informacyjnych dla osób z

---

²⁷ <http://www.wns.us.edu.pl/pl/dla-kandydata/warto-wiedziec/wydzial-otwarty-dla-niepelnosprawnych>

²⁸Zarządzenie nr 85 Rektora z dnia 5 września 2016 r. w sprawie zasad dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju występujących trudności.

niepełnosprawnościami, a budynek jest dostosowany do potrzeb osób poruszających się na wózkach.

Na stronie internetowej Uniwersytetu Śląskiego, w zakładce „STUDENT” publikowane są informacje dotyczące [wsparcia](#) oferowanego przez uczelnię, w następujących punktach:

- [Pomoc materialna](#),
- [Akademiki](#),
- [Oferta dla osób niepełnosprawnych](#),
- [Urlopy](#),
- [Pomoc psychologiczna](#),
- [Opieka zdrowotna](#),
- [Pomoc prawna](#),
- [Kredyty](#),
- [Pierwsza pomoc dla pierwszaka](#),
- [Życie studenckie](#),

oraz zakładki: [Możliwości](#), [Inicjatywy studenckie](#), [Organizacje i koła naukowe](#). Każda z tych zakładek zawiera informacje związane z danym obszarem. Poza tym informacje o bieżących wydarzeniach, programach wymiany studenckiej, projektach naukowych, konferencjach etc., podawane są do wiadomości studentów za pomocą strony internetowej [Instytutu Socjologii](#) oraz strony Wydziału Nauk Społecznych.

Od roku 2018 w ramach projektu edukacyjnego²⁹, studenci kierunku socjologia uczestniczą w działaniach zaplanowanych na lata 2018 - 2022 tj.: zajęciach z wykładowcami zagranicznymi, oraz warsztatach ze specjalistami/ekspertami zewnętrznymi, kształcących kompetencje zawodowe oraz w wizytach studyjnych i zajęciach z potencjalnymi pracodawcami.

[Studencka Sfera Aktywności](#), jest nie tylko miejscem spotkań studentów ale informuje za pomocą ulokowanych tam biur o działaniach prowadzonych na rzecz społeczności studenckiej: Biuro Karier – oferty pracy, staży i praktyk, Centrum Obsługi Studenta – zajmujące się pomocą psychologiczną i działalnością kół naukowych, Biuro Studenckich Spraw Socjalnych – skupiające się na pomocy materialnej oferowanej przez uczelnię, Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych – wspierające studentów z różnymi dysfunkcjami.

Sprawami wymiany międzynarodowej zajmuje się Dział Współpracy z Zagranicą oraz Biuro Programu Erasmus, Instytut Socjologii w ramach podpisanych umów organizuje rekrutacje na wyjazdy zagraniczne studentów i kadry naukowej – koordynatorem jest dr K. Ponikowska.

Oprócz systemu stypendialnego, co roku studenci mogą aplikować do konkursu: [Wyróżnienia JM Rektora UŚ](#) lub innych konkursów ogłaszanych na stronach uniwersyteckich.

Studenci są włączani w aktywności podejmowane w uczelni, w tym w proces ustalania koncepcji kształcenia na kierunku poprzez udział przedstawicieli studentów w posiedzeniach Senatu, Rady Wydziału i Instytutu oraz Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia. Przedstawiciele społeczności studenckiej, mają zapewnione prawo uczestniczenia w posiedzeniach oraz udział w dyskusjach i możliwość wyrażenia swojego stanowiska. Instytut wpiera także działalność naukowo-popularyzatorską studentów w organizowaniu konferencji i innych aktywności związanych z tradycją uniwersytecką i życiem akademickim.

W 2015 roku Koło Naukowe Socjologów (KNS) zorganizowało konferencję pt. „*Turyści czy włóczędzy? O mobilności we współczesnym świecie*”. Z kolei w 2016 odbył się XI Dzień

---

²⁹ POWR.03.05.00-IP.08-00-PZ3/18: *Jeden Uniwersytet - Wiele Możliwości. Program Zintegrowany.*

Socjologii oraz cykliczna naukowa konferencja studencko-doktorancka pt. „*Od popkultury do kontrkultury — kulturowe oblicza współczesnych społeczeństw*”. W 2017 roku, Koło zorganizowało w ramach Dnia Socjologii, interdyscyplinarną studencko-doktorancką konferencję pt.: „*Quo Vadis Polsko? Metamorfozy i perspektywy rozwoju społeczeństwa polskiego*”.

Kryterium 9.

Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

System publikowania informacji o programach studiów, procesie kształcenia, jego organizacji oraz wynikach jest rozbudowywany i modernizowany. Publiczny dostęp do informacji jest zapewniony poprzez stronę główną Uniwersytetu Śląskiego z zakładkami dedykowanymi [kandydatom](#), [studentom](#) i [pracownikom](#) oraz stroną internetową WNS, a także prowadzoną przez Instytut, gdzie publikowane są bieżące informacje związane z działaniami i wydarzeniami organizowanymi przez społeczność akademicką. Uzupełnieniem tych działań są profile kierunku i specjalności utworzone na portalach społecznościowych (głównie Facebook) ułatwiające natychmiastowy i bezpośredni kontakt ze studentami i użytkownikami tych stron. [System USOSweb](#) zawierający ogólnodostępne sylabusy modułów wraz z serwisami ułatwia dostęp do informacji związanych z programami studiów – [Karta Kierunku i Informator ECTS](#) – prezentująca aktualne programy wraz z zakładanymi efektami uczenia oraz opisami modułów na kolejne cykle dydaktyczne. Informacje zamieszczane na stronie internetowej Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego i innych organizacji studenckich są podlinkowane na stronach wydziałowych i instytutowych, tworząc strukturę pozwalającą na dotarcie do informacji z różnych poziomów i na różne sposoby. Ponadto każda z grup (kandydat, student, pracownik) ma dostęp do indywidualnych informacji związanych z procesem kształcenia (student i pracownik) i prowadzoną działalnością naukowo-dydaktyczną – Portal Pracownika.

Kryterium 10.

Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

System Zapewniania Jakości Kształcenia (SZJK) na Uniwersytecie Śląskim został wprowadzony uchwałą Senatu nr 126, z dnia 24 kwietnia 2012 r. Wspomaganiem działań zmierzających do zapewnienia i podnoszenia jakości studiów na UŚ zajmuje się [Biuro ds. Jakości Kształcenia](#). Aktualnie obowiązujący Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Wydziału Nauk Społecznych (WSZJK WNS) został przyjęty przez Radę Wydziału

Nauk Społecznych 21 listopada 2017 r. W oparciu o założenia WSZJK WNS opracowany został Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na kierunku socjologia (WSZJK³⁰). W Instytucie Socjologii działają dwa Kierunkowe Zespoły Zapewnienia Jakości Kształcenia (KZZJK) (na kierunkach praca socjalna i socjologia), których przewodniczący są jednocześnie członkami Wydziałowego Zespołu Jakości Kształcenia. W skład KZZJK na kierunku Socjologia wchodzi: dr A. Zygmunt (przewodnicząca), dr hab. R. Muster, dr A. Górny oraz studentka – A. Walczak. Po zakończeniu każdego roku akademickiego, na podstawie raportów sporządzonych przez KZZJK na wszystkich kierunkach prowadzonych na WNS UŚ, przygotowany jest Raport z oceny własnej Wydziału Nauk Społecznych w zakresie jakości kształcenia. Informacje dotyczące SZJK WNS są zamieszczane na stronie internetowej WNS (www.wns.us.edu.pl).

WSZJK na kierunku socjologia zawiera założenia polityki kształcenia, szczegółowo określa procedury dotyczące monitorowania skuteczności efektów kształcenia, doskonalenia, programów kształcenia, współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz zapewnienia jakości kadry dydaktycznej.

Za określenie i przyjęcie zestawu efektów kształcenia na kierunku socjologia odpowiada Dziekan i Dyrektor Instytutu, zaś nad poprawnością merytoryczną procesu czuwa KZZJK. Zmiany w zakresie efektów kształcenia podlegają zatwierdzeniu przez Senat UŚ

W ramach monitorowania realizacji efektów kształcenia KZZJK prowadzi w każdym roku akademickim następujące działania, służące ocenie sposobów weryfikacji kształcenia pod kątem ich adekwatności i skuteczności³¹: a) analiza wyników ankiet oceny zajęć dydaktycznych; b) analiza wyników hospitacji zajęć dydaktycznych; c) analiza sylabusów; d) analiza narzędzi weryfikacji efektów kształcenia; e) monitorowanie efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych; f) monitorowanie procesu dyplomowania. Weryfikacja zapewnienia jakości kadry dydaktycznej jest dokonywana w oparciu o ocenę prowadzenia zajęć dydaktycznych; wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych oraz monitoring minimum kadrowego kierunku. Przeprowadzone analizy są dokumentowane w postaci sprawozdań, które KZZJK przekazuje Dyrekcji Instytutu Socjologii w celu wprowadzenia zmian doskonalących proces kształcenia.

W ramach współpracy z interesariuszami wewnętrznymi w roku 2019 zorganizowano otwarte posiedzenie KZZJK, na które zaproszono pracowników i studentów IS, jak również władze dziekańskie WNS i przedstawicieli Rady Samorządu Studenckiego WNS. Spotkanie miało na celu przedyskutowanie kwestii związanych z jakością kształcenia zaobserwowanych w roku akademickim 2017/2018. Na podstawie przedstawianych opinii proponowane są zmiany w programach studiów lub proponowane są aktywności związane z organizacją wydarzeń łączących zainteresowania studentów z aktywnością naukowo-badawczą pracowników. Przebieg spotkania został udokumentowany w sprawozdaniu KZZJK.

W ramach współpracy z interesariuszami zewnętrznymi roku 2016 powołano do życia

---

³⁰ Załącznik – Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na kierunku socjologia.

³¹ Załącznik - System Zapewniania Jakości Kształcenia (sprawozdania KZZJK, w tym: ewaluacje i hospitacje zajęć, analizy narzędzi weryfikacji efektów kształcenia).

Radę Programowo-Biznesową (RPB) przy Instytucie Socjologii, która początkowo skupiała przedstawicieli 27 firm i instytucji. W bieżącym roku akademickim aktywnie działających jest 14 przedstawicieli otoczenia biznesowego. Do najważniejszych zadań RPB należy m.in. opiniowanie oferty edukacyjnej oraz efektów kształcenia i programów studiów. Członkowie Rady dostarczają także informacji na temat potrzeb rynku pracy oraz umiejętności i wiedzy, w jaką powinni być wyposażeni absolwenci, rozpoczynający pracę zawodową. Spotkania RPB z pracownikami i studentami IS odbywają się systematycznie (przynajmniej dwukrotnie w ciągu roku akademickiego). W ramach współpracy z członkiem RPB, Powiatowym Urzędem Pracy w Tychach, studenci socjologii uczestniczyli w projekcie „Work for Job – przez praktykę do pracy”, realizowanym w latach 2017-2018. Projekt grantowy realizowany w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy w Tychach otrzymał jedną z głównych nagród w ramach konkursu „Lider Aktywizacji Osób Młodych”. Projekt³² zakończył się konferencją, podczas której studenci prezentowali wyniki swoich prac. Koordynatorem projektu w instytucie był dr hab. R. Muster. Co roku przygotowywane jest sprawozdanie dokumentujące współpracę z RPB.

Za przygotowanie propozycji doskonalących program kształcenia odpowiedzialny jest Dyrektor ds. Dydaktycznych Instytutu Socjologii. Działania doskonalące wobec programów kształcenia są podejmowane są – w szczególności – na podstawie informacji o zmianach w przepisach prawa; informacji od otoczenia społeczno-gospodarczego (głównie Rady Programowo-Biznesowej); informacji o skuteczności osiągania efektów kształcenia, informacji od studentów kierunku i nauczycieli akademickich na temat procesu kształcenia i in. Zmiany w programach kształcenia podlegają zatwierdzeniu przez Radę Instytutu Socjologii oraz Radę Wydziału Nauk Społecznych z uwzględnieniem opinii Samorządu Studenckiego³³.

Narzędziami SZJK umożliwiającymi integrację informacji na temat poszczególnych aspektów kształcenia jest: a) system USOSweb (www.usosweb.us.edu.pl), gdzie zamieszczone są informacje dotyczące prowadzonych przez pracownika zajęć, sylabusy, protokoły zaliczeniowe, harmonogram zajęć oraz wykazy grup zajęciowych; b) Portal Pracownika (pp.us.edu.pl), gdzie każdy nauczyciel akademicki jest co roku informowany o wynikach ewaluacji jego zajęć; c) Karta Kierunku, która zawiera aktualne informacje dotyczące kierunku, objęte SZJK; informacje zawarte w Karcie stanowią podstawę do oceny programów kształcenia, ich realizacji a także oceny efektów kształcenia. Informacje na temat procesu kształcenia są również pozyskiwane z dziekanatu.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:

W ramach doskonalenia jakości kształcenia KZZJK we współpracy z Dyrektorem Instytutu ds. Dydaktycznych opracował plan naprawczy dla pracownika³⁴, który osiągnął

---

³² Załącznik – opis projektu w katalogu Współpraca z interesariuszami.

³³ Uchwała nr 330 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 29 stycznia 2019 r. w sprawie wytycznych w zakresie przygotowywania projektów programów studiów kierunków studiów.

³⁴ Załącznik – plan i sprawozdanie z przeprowadzonej korekty dydaktycznej w katalogu System Zapewniania Jakości Kształcenia.

niesatysfakcjonujące wyniki pracy dydaktycznej. Kompleksowy program zawierał szereg zaleceń, mających na celu podniesienie kompetencji pracownika. Plan ten został zrealizowany.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na kierunku socjologia i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Profesjonalna kadra i szerokie spektrum realizowanych badań naukowych oraz ich powiązanie z prowadzonymi zajęciami dydaktycznymi, co zapewnia wysoki poziom kształcenia. 2. Doskonalenie warsztatu dydaktycznego przez pracowników Instytutu Socjologii (udział w szkoleniach, kursach doskonalących kompetencje dydaktyczne, programie wymiany kadry dydaktycznej Erasmus+). 3. Współpraca z zagranicznymi ośrodkami naukowymi (visiting professors), wzmocnienie dydaktyki prowadzonej w językach obcych. 4. Możliwość prowadzenia przez studentów własnych badań, uczestniczenia w konferencjach poszerzających wiedzę oraz realizacji części cyklu kształcenia w ramach programów wymiany studenckiej. 5. Doskonalenie procedur zapewniania jakości kształcenia, wypracowywanie nowych rozwiązań w tym zakresie. 	<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słabe przygotowanie doktorantów do prowadzenia zajęć dydaktycznych – brak odpowiedniego warsztatu metodycznego. 2. Niskie kompetencje językowe sporej grupy studentów oraz zachowawczy system prowadzenia lektoratów na studiach pierwszego stopnia, który ogranicza możliwości uczestniczenia w zajęciach prowadzonych w językach obcych oraz mobilność studentów. 3. Ograniczenie w korzystaniu z programu antyplagiatowego tylko do sprawdzania prac dyplomowych, co powoduje ograniczoną kontrolę nad pracami przygotowywanymi przez studentów w trakcie studiów. 4. Niesatysfakcjonujący odsetek absolwentów studiów pierwszego stopnia kontynuujących studia drugiego stopnia na kierunku socjologia. 5. Słabe zainteresowanie studentów udziałem w dodatkowych, organizowanych w Instytucie i na uczelni, formach kształcenia i rozwijania kompetencji przydatnych na rynku pracy.

Czynniki zewnętrzne	Szanse	Zagrożenia
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój gospodarczy regionu, powstanie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, wdrażana strategia rozwoju sektora badawczo-rozwojowego i edukacyjnego oraz lokalizacja Strefy Kultury i Międzynarodowego Centrum Kongresowego wpływa na zmianę w postrzeganiu uczelni i zwiększenie atrakcyjności dla przyszłych kandydatów. 2. Zapotrzebowanie działających w regionie instytucji i jednostek samorządu terytorialnego na usługi badawcze, opracowania naukowe przygotowywane przez pracowników Instytutu z udziałem studentów. 3. Współpraca z ośrodkami zagranicznymi uatrakcyjnia proces kształcenia i umożliwia studentom poznanie działalności naukowej prowadzonej w innych ośrodkach oraz wspomaga mobilność studentów. 4. Udział Instytutu w dwóch projektach edukacyjnych (POWR.03.05), które urozmaicą ofertę dydaktyczną, rozwiną umiejętności i kompetencje studentów oraz poprawią zaplecze dydaktyczne Instytutu. 5. Rosnące zapotrzebowanie na rynku pracy na specjalistów w zakresie projektowania i prowadzenia badań społecznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niski poziom przygotowania kandydatów do studiowania powodujący znaczny odsiew studentów po pierwszym semestrze przy jednoczesnej konieczności zapewnienia atrakcyjnej z punktu widzenia pracodawców oferty dydaktycznej, co generuje dodatkowe koszty. 2. Biurokratyzacja szkolnictwa, skutkująca wydłużaniem i komplikowaniem procedur związanych z organizacją kształcenia, a zbyt wiele obowiązków administracyjnych utrudnia aktywność pracowników w obszarze badań naukowych. 3. Zmiany w strukturze uczelni i związana z nimi likwidacja biblioteki specjalistycznej WNS. 4. Negatywne stereotypy dotyczące kształcenia na studiach socjologicznych i perspektyw zatrudnienia absolwentów tego kierunku. 5. Słabe zainteresowanie studentów podejmowaniem własnych inicjatyw badawczych oraz włączaniem się do projektów badawczych prowadzonych przez pracowników Instytutu.

(Pieczęć uczelni)

.....
(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....
(podpis Rektora)

....., dnia .....
(miejsowość)